

Sygn. akt VII U 865/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: protokolant sądowy Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2016 r. w Warszawie

sprawy H. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania H. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 17 marca 2016 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

H. K. w dniu 12 maja 2016r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 17 marca 2016r., znak: (...), dotyczącej przyznania emerytury z urzędu, z uwagi na nieuwzględnienie około 20 lat zarobków. W związku z tym zaskarżył decyzję w całości i wniósł o jej zmianę poprzez uwzględnienie wszystkich okresów zatrudnienia do podstawy wyliczenia emerytury.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że w zaskarżonej decyzji nie zostały uwzględnione jego zarobki z lat 70-tych. W tamtych latach pracował w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) jako kierowca w warunkach szkodliwych. Z tamtych lat posiada angaże i świadectwo pracy. W roku 1999 miał operację kręgosłupa i rozległy zawał serca, w związku z czym przeszedł na rentę. Będąc na rencie dorabiał w firmie (...) jako ochroniarz i dochody z tego okresu także nie zostały uwzględnione do wyliczenia emerytury (odwołanie z dnia 6 maja 2016r., k. 2 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał, że zaskarżoną decyzją została przyznana H. K. emerytura z urzędu. W myśl art. 25 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r., poz. 748) podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego. Zgodnie natomiast z art. 26 ustawy, emerytura stanowi równowartość

kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego.

Do wyliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonego za okresy od 14 grudnia 1971r. do 25 kwietnia 1972r. oraz od 11 kwietnia 1974r. do 26 marca 1979r. zostało przyjęte wynagrodzenie minimalne, ponieważ przedłożone umowy o pracę i angaże zawierają jedynie kwoty wynagrodzenia godzinowego bez informacji o ilości przepracowanych godzin tygodniowo i miesięcznie w danym okresie. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z dziesięciu lat najkorzystniejszych, tj. 1983 – 1992, wyniósł więc 100,41%. Jeśli chodzi natomiast o okres pracy w Uniwersum w okresie od 19 marca 2007r. do 21 października 2015r., to składki za ten okres odprowadzone, zostały doliczone do kwoty składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego (odpowiedź na odwołanie z dnia 6 czerwca 2016r., k. 3 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

H. K., ur. (...), był zatrudniony:

- od dnia 14 grudnia 1971r. do dnia 9 lutego 1993r. w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w W. Dzielnicowym Zakładzie (...) na stanowisku pracownika fizycznego z tym, że w okresie od 26 kwietnia 1972r. do 10 kwietnia 1974r. odbywał służbę wojskową (świadcstwo pracy, k. 9 t. I a.r., kopia książeczki wojskowej, k. 11 – 14 t. I a.r., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 7 września 1999r., k. 25 - 26 t. I a.r., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 20 września 1999r., k. 27-28 t. I a.r., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 14 września 1999r., k. 29 - 30 t. I a.r.);

- od dnia 1 kwietnia 1995r. do dnia 15 lutego 1997r. w (...) spółce cywilnej w W. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy – ładowacza (świadcstwo pracy z dnia 15 lutego 1997r., k. 17 – 18 t. I a.r., zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 9 września 1999r., k. 31 - 32 t. I a.r., poświadczenie ubezpieczenia z dnia 14 stycznia 2000r., k. 32 t. I a.r.);

- od dnia 7 kwietnia 1997r. do dnia 18 kwietnia 1997r. w (...) Sp. z o.o. w W. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy (świadcstwo pracy z 18 kwietnia 1997r., k. 15 – 16 t. I a.r.);

- od dnia 1 czerwca 1998r. w (...) Sp. z o.o. w W. na stanowisku kierowcy (zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 10 grudnia 1999r. z załącznikiem, k. 19 – 21 t. I a.r.).

W dniu 13 grudnia 1999r. H. K. złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy (wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy, k. 3-5 t. I a.r.). Decyzją z dnia 12 kwietnia 2000r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. przyznał ubezpieczonemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 grudnia 1999r. do 31 stycznia 2001r. (decyzja ZUS z dnia 12 kwietnia 2000r., k. 53 – 54 t. I a.r.). Kolejnymi decyzjami świadczenie było przyznawane na dalsze okresy: do 30 kwietnia 2003r., do 30 kwietnia 2005r., do 30 czerwca 2008r., do 31 lipca 2009r., zaś decyzją z dnia 4 września 2009r. zostało przyznane na stałe (decyzja ZUS z dnia 30 kwietnia 2001r., k. 69 – 70 t. I a.r., decyzja ZUS z dnia 25 kwietnia 2003r., k. 93 – 94 t. I a.r., decyzja ZUS z dnia 5 lipca 2005r., k. 115 – 116 t. I a.r., decyzja ZUS z dnia 12 sierpnia 2008r., k. 203 – 204 t. II a.r., decyzja ZUS z dnia 4 września 2009r., k. 257 – 258 t. II a.r.).

W trakcie pobierania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy H. K. świadczył pracę:

- od dnia 25 listopada 2002r. do dnia 7 czerwca 2003r. w niepełnym wymiarze czasu pracy (3/5) jako dozorca w Przedsiębiorstwie Produkcyjno Usługowym (...) sp. j. w P. (świadcstwo pracy z dnia 11 czerwca 2003r., k. 95 – 96 t. I a.r.);

- od dnia 27 sierpnia 2003r. do dnia 8 czerwca 2004r. w Agencji Ochrony(...)sp. j. w W. (zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 22 marca 2010r., k. 29 – 30 t. III a.r.);

- od dnia 19 marca 2007r. do dnia 28 lutego 2009r. w Usługowej Spółdzielni (...) w W. na podstawie umowy zlecenia (zaświadczenie z dnia 31 lipca 2007r., k. 129 t. I a.r., zaświadczenie z dnia 3 lipca 2007r., k. 141 – 142 t. I a.r., zaświadczenie z dnia 30 czerwca 2007r., k. 149 t. I a.r., zaświadczenie z dnia 1 października 2007r., k. 151 – 152 t. I a.r., zaświadczenie z dnia 30 września 2007r., k. 159 t. I a.r., zaświadczenie z dnia 31 grudnia 2007r., k. 161 i 169 - 171 t. I a.r., zaświadczenie z dnia 30 marca 2008r., k. 181 t. I a.r., zaświadczenie z dnia 31 marca 2008r., k. 189 t. I a.r., zaświadczenie z dnia 30 czerwca 2008r., k. 207 t. II a.r., zaświadczenie z dnia 3 listopada 2008r., k. 221 t. II a.r., zaświadczenie z dnia 31 grudnia 2009r., k. 271 t. II a.r.);

- od dnia 18 kwietnia 2009r. w (...) sp. z o.o. w W. na podstawie umowy zlecenia (zaświadczenie z dnia 21 kwietnia 2010r., k. 291 t. II a.r., zaświadczenie z dnia 22 kwietnia 2010r., k. 293 t. II a.r., zaświadczenie z dnia 23 lutego 2011r., k. 315 t. II a.r., zaświadczenie z dnia 24 lutego 2011r., k. 321 t. II a.r., zaświadczenie z dnia 1 lutego 2012r., k. 339 - 341 t. II a.r., zaświadczenie z dnia 28 lutego 2013r., k. 25 t. IV a.r., zaświadczenie z dnia 20 lutego 2014r., k. 83 t. IV a.r., zaświadczenie z dnia 10 lutego 2014r., k. 87 t. IV a.r., zaświadczenie z dnia 26 lutego 2015r., k. 133 t. IV a.r.);

- od dnia 1 lipca 2013r. do dnia 20 października 2015r. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku Strażnik Ochrony Mienia (świadczenie pracy z dnia 27 października 2015r., k. 33 i k. 41 t. V a.r.).

W dniu 17 lutego 2010r. H. K. złożył wniosek o emeryturę (wniosek o emeryturę, k. 1 – 6 t. III a.r.). Decyzją z dnia 26 kwietnia 2010r. organ rentowy odmówił przyznania emerytury z uwagi na nieudowodnienie 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych (decyzja ZUS z dnia 26 kwietnia 2010r., k. 51 – 52 t. III a.r.).

W dniu 24 czerwca 2010r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał decyzję o ustaleniu ubezpieczonemu kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1983r. do 31 grudnia 1992r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 100,41%, zaś kapitał początkowy – 127.437,75 zł (decyzja ZUS z dnia 24 czerwca 2010r., k. 19 – 21 t. V a.r.).

W dniu 25 stycznia 2012r. H. K. ponownie złożył wniosek o emeryturę (wniosek o emeryturę, k. 1 – 4 t. IV a.r.). Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał w dniu 11 kwietnia 2012r. decyzję odmowną powołując się na brak udowodnienia na dzień 1 stycznia 1999r. 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz brak udokumentowania rozwiązania stosunku pracy (decyzja ZUS z dnia 11 kwietnia 2012r., k. 21 – 22 t. IV a.r.).

W dniu 19 lutego 2014r. H. K. wystąpił z wnioskiem o ponowne ustalenie podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek, k. 39 t. IV a.r.). Organ rentowy decyzją z dnia 29 kwietnia 2014r. załatwił wniosek odmownie (decyzja ZUS z dnia 29 kwietnia 2014r., k. 43 – 44 t. IV a.r.). Z kolei w dniu 20 czerwca 2014r. ubezpieczony złożył wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury z lat 1971 – 1991 (wniosek z dnia 12 czerwca 2014r., k. 59 t. IV a.r.), zaś w dniu 22 grudnia 2014r. wniosek o ponowne ustalenie wysokości renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek, k. 109 – 112 t. IV a.r.). Na pierwszy z w/w wniosków z dnia 20 czerwca 2014r. organ rentowy odpowiedział pismem z dnia 25 czerwca 2014r. wskazując, że złożone dokumenty nie wnoszą nic nowego do sprawy, wobec czego brak podstaw do zmiany wysokości świadczenia (pismo z dnia 25 czerwca 2014r., k. 77 t. IV a.r.). Na drugi wniosek ubezpieczonego z dnia 22 grudnia 2014r. Zakład odpowiedział pismem z dnia 9 stycznia 2015r., w którym wskazał, że z wnioskiem o przeliczenie podstawy wymiaru ubezpieczony już występował i ten wniosek został załatwiony odmownie. Wobec powyższego kolejny wniosek o przeliczenie pozostaje bez rozpatrzenia (pismo z dnia 9 stycznia 2015r., k. 113 t. IV a.r.).

Po raz kolejny z wnioskiem o ponowne ustalenie wysokości świadczenia H. K. wystąpił w dniu 2 listopada 2015r. (wniosek, k. 29 – 32 t. V a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w dniu 3 grudnia 2015r. wydał decyzję o przyznaniu H. K. emerytury z urzędu w kwocie zaliczkowej od dnia 20 października 2015r., tj. od ukończenia wieku 65 lat i 9 miesięcy (decyzja ZUS z dnia 3 grudnia 2015r., k. 45 – 48 t. V a.r.).

W dniu 17 marca 2016r. została wydana decyzja znak: (...), o przyznaniu emerytury z urzędu od dnia 20 października 2015r. Podstawę obliczenia tego świadczenia stanowiła kwota składek na ubezpieczenie społeczne z uwzględnieniem waloryzacji wynosząca 41.563,56 zł oraz kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego – 417.516,80 zł. Wysokość emerytury wyliczono na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej dzieląc podstawę obliczenia emerytury (41.563,56 zł + 417.516,80 zł) przez średnie dalsze trwanie życia, tj. 211,40 m-cy, co dało kwotę 2.171,62 zł, zaś do wypłaty – 1.259,72 zł (decyzja ZUS z dnia 17 marca 2016r., k. 83 – 86 t. V a.r.).

H. K. złożył odwołanie od decyzji z dnia 17 marca 2016r. (odwołanie z dnia 6 maja 2016r., k. 2 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt sprawy oraz znajdujących się w aktach rentowych, które w zakresie, w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, były wiarygodne, ponieważ korespondowały ze sobą, a nadto strony nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie H. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. od decyzji z dnia 17 marca 2016r., znak: (...), jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Ubezpieczony w odwołaniu, a także pełnomocnik ubezpieczonego na rozprawie w dniu 20 października 2016r. (k. 52 – 53 a.s., e-protokół, k. 55 a.s.) wskazywali na brak uwzględnienia przez organ rentowy do wyliczenia emerytury zarobków ubezpieczonego, jakie uzyskiwał w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w W. w latach 70-tych.

Odnosząc się do tak sformułowanych zarzutów, należy w pierwszej kolejności wskazać i zaakcentować podstawę prawną i sposób wyliczenia emerytury przyznanej zaskarżoną decyzją. Emerytura została przyznana na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016r., poz. 887 ze zm.), zwanej dalej ustawą emerytalną, w związku z osiągnięciem przez H. K. powszechnego wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat i 9 miesięcy. W myśl art. 25 ustawy emerytalnej podstawę obliczenia takiej emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185. Z kolei art. 26 ustawy wskazuje, że emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Stosując wskazane przepisy w rozpatrywanej sprawie organ rentowy uwzględnił do wyliczenia podstawy składki zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego z uwzględnieniem waloryzacji wynoszące 41.563,56 zł, a wśród nich składki odprowadzone za okres pracy na podstawie umów zlecenia i umowy o pracę w Uniwersum oraz kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego wynoszącą 417.516,80 zł. Ustalona w ten sposób podstawa obliczenia emerytury (41.563,56 zł + 417.516,80 zł) została podzielona przez średnie dalsze trwanie życia - 211,40 m-cy, co dało kwotę świadczenia 2.171,62 zł.

Co istotne, wyliczając zakwestionowane świadczenie, Zakład nie uwzględnił, nie doliczał zarobków – jak określa to ubezpieczony w odwołaniu, ponieważ sposób obliczenia emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej na to nie pozwala, tego nie przewiduje. Ta emerytura przyznawana jest w systemie zdefiniowanej składki, co oznacza, że wysokość świadczenia została uzależniona od sumy zaewidencjonowanych składek na indywidualnym

koncie ubezpieczonego. Czynnikiem wpływającymi na poziom przyszłego świadczenia będą więc: kwota należnych (waloryzowanych) składek z całego okresu ubezpieczenia, która zależy od wysokości osiągniętych zarobków z czasu aktywności zawodowej, długość tego okresu i przerwy w ubezpieczeniu. Ponadto, w przypadku ubezpieczonych, którzy pracowali przed 1 stycznia 1999r. istotna jest również wartość kapitału początkowego.

W przedmiotowej sprawie wskazując na nieuwzględnienie zarobków ubezpieczonego z lat 70-tych, strona odwołująca w istocie kwestionowała wyliczenie kapitału początkowego. Sposób jego obliczenia reguluje art. 173 ustawy emerytalnej, który odwołuje się do art. 53, a więc tego, który przewiduje sposób obliczania świadczeń emerytalnych wg tzw. starych zasad, gdzie wysokość emerytury (odpowiednio również kapitału początkowego) zależy od dwóch elementów: części stałej (socjalnej) świadczenia, tj. 24% kwoty bazowej, oraz części indywidualnej zależnej od lat okresów ubezpieczenia (składkowych i nieskładkowych) i wysokości przychodów uzyskiwanych w przyjętym okresie ubezpieczenia (podstawa wymiaru).

Ustalenie kapitału początkowego, zgodnie z art. 175 ust. 3 ustawy emerytalnej, następuje w formie decyzji organu rentowego. Od takiej decyzji przysługują osobie zainteresowanej środki odwoławcze określone w odrębnych przepisach.

Ubezpieczonemu w analizowanej sprawie organ rentowy ustalił kapitał początkowy decyzją z dnia 24 czerwca 2010r. i ubezpieczony po jej otrzymaniu miał możliwość kwestionowania wartości tego kapitału, jaką wówczas Zakład ustalił. Nie uczynił tego jednak i decyzja z dnia 24 czerwca 2010r., ustalająca kapitał początkowy na kwotę 127.437,75 zł, stała się prawomocna i jest dla Sądu w rozpatrywanej sprawie wiążąca.

Kolejnym zagadnieniem, które należy rozważyć, jest to, czy ustalenie kapitału początkowego może nastąpić ponownie oraz, czy możliwe jest dokonanie tego w rozpatrywanej sprawie, która dotyczy wysokości emerytury. W ocenie Sądu, istotne dla rozważań we wskazanym zakresie jest brzmienie art. 175 ust. 4 ustawy emerytalnej, który stanowi, że ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114. Art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej przewiduje natomiast, że prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Adresatem w/w przepisu art. 114 ustawy emerytalnej jest organ rentowy, który w sytuacjach w tym przepisie określonych, dokonuje na nowo ustalenia świadczenia lub jego wysokości (odpowiednio również wartości kapitału początkowego) – na wniosek ubezpieczonego bądź z urzędu. Sąd ubezpieczeń społecznych jest natomiast organem, który takich ustaleń samodzielnie, w wyniku wniosku bezpośrednio złożonego do sądu przez ubezpieczonego, dokonać nie może. Sąd może jedynie rozpoznawać odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i w takim zakresie, o jakim mowa w decyzji, korygować ustalenia organu rentowego.

Podsumowując, wobec faktu, że kapitał początkowy, który na potrzeby przyznania ubezpieczonemu emerytury został zwaloryzowany, był ustalony wcześniej wydaną, zaskarżalną decyzją ZUS, a ubezpieczony od niej się nie odwołał, to jedyną drogą do dokonania na nowo ustalenia kapitału jest wniosek na podstawie art. 114 ustawy emerytalnej bądź działanie Zakładu z urzędu. Sąd w rozpatrywanej sprawie nie mógł natomiast ustalić innej wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. Z tego też względu, biorąc pod uwagę ekonomikę procesową i argumenty wcześniej wskazane, niezasadne byłoby uwzględnienie wniosków strony odwołującej sformułowanych w piśmie procesowym pełnomocnika z dnia 27 września 2016r. oraz na rozprawie w dniu 20 października 2016r. Wnioski te podlegały więc oddaleniu.

Oddaleniu podległo również odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., ponieważ emerytura w zaskarżonej decyzji została obliczona prawidłowo, a stanowisko ubezpieczonego dotyczące uwzględnienia zarobków z lat 70-tych, z przyczyn wskazanych, nie mogło podlegać uwzględnieniu.